

A close-up photograph of a woman's face, focusing on her nose and lips. Her eyes are completely obscured by several large, vibrant autumn leaves in shades of red, orange, and brown. The lighting is soft and warm, highlighting the texture of her skin and the veins on the leaves. The overall mood is intimate and evocative of the fall season.

MOTÝL

Veronika Savarijová

NEŠKROMNÁ NÁDEJ

Veronika Savarijová

NESKROMNÁ NÁDEJ

Veronika Savarijová

NESKROMNÁ NÁDEJ

Copyright © Veronika Savarijová 2013
Design © Motýľ design 2013
Cover photo © Subbotina Anna/Fotky & Foto
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2013

ISBN: 978-80-89482-81-8

Venujem J. S. za jeho nekonečnú lásku a podporu

Pod'akovanie

Tvorba príbehu je vždy výsledkom kolektívnej práce, ktorou autor napokon vyplní prázdne strany, preto moja veľká vďaka patrí všetkým, ktorí sa na tejto práci podieľali. V prvom rade sa chcem poďakovať manželovi za podporu a dôveru v moje schopnosti, Juliane Gabzdilovej za živé diskusie a komentáre k tejto knihe a Lucii Kmecovej za pomoc s prvotnou úpravou textu. Nemôžem zabudnúť na najbližších priateľov a rodinu, ktorí boli zdrojom mojich nápadov, a na psychoterapeuta Rüdigeru Dahlkeho, ktorého knihy ma neustále inšpirujú.

*Egoizmus je prameňom a princípom všetkých pohnútok,
rodí sa s človekom a neopúšťa ho, kým žije.*

(Jean-Jacques Rousseau)

Najmocnejší je ten, kto premôže sám seba.

(Lao-c ')

Vo svete zbavenom ideí vládnu príšery.

(Johann Wolfgang von Goethe)

PRVÁ ČASŤ

Klára

Prológ

Zvuk trepotajúcich sa krídel mi rozprúdil krv a vytvoril dokonalú rezonanciu pohybu – dal jej energiu na zmenu i na život samotný. Zohrial ju v náručí ako nevinné dieťa prosiace o bozk, ktorý rozkvitne a vyrastie v jedinej sekunde. Zaslúžil by si tisíce pravdivých pohľadov, pretože otvára ich skutočné domovy. Naplňa ich krásou a láskavou túžbou, aby sa kruh života mohol uzavrieť a bezpečne plynúť po dráhe nekonečna.

Otvorím ťažké viečka. Pomaly vstanem z postele, bosá vkročím na studenú gumenú podlahu a otvorím balkónové dvere. Natiahnem ruku za bielou holubicou a cez čierne oči jej vidím až do duše. Dotknem sa jemného bieleho krídla a ovládne ma vír myšlienok.

Cítim šialený strach a zmätok.

I.

Umierajúci nás pozdvihnú do nepoznaných sfér.

Babička vyriekla na smrteľnej posteli mnoho múdrostí, no táto sa jej vydarila najlepšie. Keď mi zvráskavenou rukou prikryla oči a zašepkala, že vždy musím dobre počúvať, pretože uši majú priame spojenie so srdcom, od strachu som takmer prestala dýchať. Nikdy som tomu veľmi neverila, no znelo to veľmi presvedčivo.

„Nechápem, prečo si mal desať minút položenú hlavu na koľajnici,“ odtrhnem list z rozkvitnutej lipy a zamračene sa pozriem na Petra. „To robia iba blázni.“

„Chcel som vedieť, čo cítiš, keď sa chystáš zabiť týmto spôsobom,“ vysvetlí mi chladným hlasom, upraví si rozstrapatený chvost a naslinenou dlaňou si uhladí vlasy za ucho. Nikdy nepremešká príležitosť upozorniť na nezvyčajný štýl, ktorý dokonale odráža jeho flegmatickú povahu. „Škoda, že ma vyrušili policajti, pretože to bola ideálna noc na experimenty. Hoci uznávam, že to bolo dosť nepohodlné.“

Neviem, či je väčšie bláznovstvo čosi také vysloviť, alebo sa nad tým pobavene zamyslieť. „Chceš povedať, že otráviť sa tabletkami s paracetamolom je lepší nápad?“ spýtam sa podráždene.

„Isteže. Aj keď ich do seba musíš napchať veľmi veľa, aby ti zlyhala pečeň.“

„Chápem, že tvoj štrnásťročný žalúdok toľkú nálož neunieš, no je škoda, že ti to nepribrzdilo aj mozog.“

„Klára, ty si taká úžasná,“ pohodí ironicky hlavou. „Len škoda, že si nikdy nemala pochopenie pre ľudí.“

Peter sa rozvalí na čerstvo pokosený trávnik. Košickým mestským parkom sa nesie psí brechot a kvílenie aprílového vetra, ktorý udiera do zelených listov vysokých stromov. Počujem ich šum, pripomínajú mi nekonečné večery, keď sme sa ešte ako deti s Petrom opierali o mohutné kmene gaštanov a skúšali, ako dlho sa nám pri pohľade na ich vetvy nezakrúti hlava.

Netrpezlivo sa pozriem na hodinky a čupnem si vedľa neho. „Mávam zvláštne sny...“

„No a?“

„Bojím sa, Peter. Sníva sa mi o Kity, o bielej holubici, nedokážem sa sústrediť na prácu...“

Peter otvorí oči a chladne sa na mňa zadíva. „No prečo si prišla za mnou? Nikdy si neverila mojim praktikám.“

„Nechcem, aby si na mne skúšal svoje praktiky! Chcem sa s tebou porozprávať ako s priateľom. Niekomu sa zveriť...“

„To je predsa práca pre psychológa,“ preruší ma ľahostajne. „Mimochodom, ešte pred týždňom si sedela v mojom byte a kričala si, že zabíjam ľudí a bránim im vyliečiť sa. A teraz ma prosíš o pomoc?“

„Prosím ťa, buď aspoň chvíľu normálny, vypočuj ma a poraď mi.“

Peter sa posadí a uprie na mňa modré oči. Sú ako oceán; tajomné a hlboké, takmer neznesiem ich pohľad. „Viem priveľa o твоjich problémoch, pacientoch, rodine. Nemôžem ti povedať svoj názor bez toho, aby som sa opieral o svoje duchovné presvedčenie.“

Mlčím a nervózne vytrhnem kusy trávy. S Petrom sme boli od detstva najlepšie priatelia, no v poslednom čase sa mi neustále otáča chrbtom.

„Prečo znova spájaš onkologických pacientov s mojimi problémami?“

„Pretože tvoji pacienti trpia rakovinou z rovnakého dôvodu ako ty trpiš hrôzostrašnými snami.“

Zhlboka sa nadýchnem. Rozpína sa mi hrudník, až mám pocit, že v ňom nemám žiadne pľúca ani srdce, len prázdnotu.

Nemá to zmysel.

Tak ako som nemala najmenšiu šancu presvedčiť Petra, aby skončil so svojím šarlatánstvom a začal onkologických pacientov posielat' do nemocnice, nedokážem ho obmäkčiť ani teraz. Už dávno sa so mnou nedokáže rozprávať ako človek, ktorý vie o mne všetko. A moja dôvera odchádza rovnako rýchlo ako naše priateľstvo.

Vstanem, upravím si sako na pleciach a bez rozlúčky opustím park.

Zaplaví ma zlosť. Ako to, že ľudia dokážu byť takí slepí?!

Vytiahnem si z vrecka mobil a spamäti vytočím telefónne číslo.

Ešte je skoro ísť domov.

• • •

Malou izbou ubytovne sa nesie zvuk Beethovenovho klavírneho koncertu. Pred tromi rokmi som ho s nastraženými ušami počúvala v Dome umenia. Sedel pri mne Jakub a trpel asi tak ako ja na futbalovom zápase. Čo už. Nie každý miluje klasiku.

Snažím sa melódiu chvíľu ignorovať a ešte viac sa zahniezdim v tvrdej posteli. Hudba mi však naďalej pretína bubienky. Okamžite začnem nadávať na budík, prácu a ranné vstávanie. Nevkusné oranžové závesy a starý ošarpaný nábytok mi ani trochu nezlepšia náladu.

Musím si čo najskôr nájsť iný podnájom. Alebo ešte lepšie, kúpim si vlastný byt. Možno by som sa mala predsa len nechať nahovoriť na pôžičku, ktorú budem splácať najbližších dvadsať rokov. Je to hrozné, no v každom prípade musím konať. Nemôžem donekonečna bývať v internátnej ubytovni. Jakub síce vravel, že môžem zostať v starom byte, no predstava, že žijem pod jednou strechou s bývalým partnerom, mi naháňa hrôzu. Okrem toho som pevne dúfala, že si počas mojej neprítomnosti uvedomí, ako veľmi ma ľúbi. Žiaľ, už sa neozval. Zdá sa, že mu po troch rokoch spolunažívania vôbec nechýbam, a tak utekám do práce s novým predsavzatím.

Vzduch na onkologickom oddelení je presýtený pachom z výkalov, zvratkov a akýchsi tichých mrmlavých zvukov, ktoré vraj počujem len ja. Po troch rokoch praxe ich nazývam vidi-nami bolesti, ktorú každý pacient sčasti tají.

Čerstvo namaľované biele steny dodávajú smutnému oddeleniu trochu veselosti, no zároveň trpkú jednotvárnosť. Občas si pripadám ako vo väzenskej cele. Až na to, že mám kľúče od všetkých dverí.

„Dobré ráno,“ pozdraví ma stroho Samuel, môj nový rozvedený kolega, s ktorým pracujem na oddelení asi tri mesiace. Krátko po atestácii sa silou-mocou nechal preradiť z ambulancie na lôžkovú časť. Vzbudil tak všeobecné pohoršenie. Práca na oddelení je náročnejšia na čas, komunikáciu, trpezlivosť a budovanie vzťahov s pacientmi. Samo nevyniká ani v jednom.

„Máš už po vizite?“ spýtam sa ho a zhltnem poslednú tabletku antibiotík.

„Áno,“ prikývne. „Rýchlo si však urob tú svoju, nech môžeme ísť na schôdzu,“ posúri ma. „Mimochodom, vieš, že sa na nás sťažovala manželka jedného pacienta?“

„Čože?!“ prekvapená zastanem vo dverách.

„Pamätáš si na toho starého pána, ktorý zomrel na tumor konečníka? Ten, čo mal vývod a sestričky ho neboli schopné naučiť vymieňať si vrecúško.“

„Ten, čo sme k nemu volali psychiatra?“

„Presne ten. Jeho manželke sme včas neoznámili, že zomrel. Až po troch hodinách. Keď prišla, už neležal na oddelení.“

Okamžite si spomeniem na nepríjemný incident spred dvoch týždňov. Ten muž zomrel nadržanom, tesne po tom, ako som prišla do práce. V tom zmätku som ihneď nevytočila manželkino telefónne číslo a po troch hodinách sa už s manželom nemohla rozlúčiť.

Pravidlá sú pravidlá. Telo nemôže zostať na oddelení príliš dlho.

„Šéf sa rozčuloval?“

„Volal mi dnes ráno. Po schôdzi máme ísť za ním.“

„Vybavím to radšej hneď,“ poznamenám otrávene a zabuchnem dvere. Nie je múdre vybavovať podobné záležitosti so Samuelom. Je to strohý suchár, ktorý málokedy povie niečo inteligentné. Primár bude naňho zazeráť a dávať mu lekcie komunikácie s pacientmi, na ktoré on nepovie ani slovo. To šéfa vytočí ešte viac a nepríjemná aféra sa zmení na zbytočné rozoberanie právnych záležitostí. Vtedy nepomôže už ani môj úsmev.

Zídem dole schodmi a pozdravím Magdu, primárovu sekretárku.

„Je tam?“ ukážem na vedľajšie dvere.

Magda prikývne a namrzene oduje pery. Medzi nami už dlhšie vládne napätie, ktorému nerozumiem. Napriek tomu, že spolu zvyčajne neprehovoríme viac ako tri vety, náš vzťah prerastá do nepriateľstva.

„Máš chvíľku?“ vyruším primára z rozjímania pri počítači.

Upríe na mňa belasé oči. Pokožku má každým dňom hnedšiu, už neutají pravidelné návštevy solária. Zvláštne, nikdy sa mi podobní muži nepáčili, no primárove kučeravé vlasy a vyšportovaná postava ma priťahujú. Navyše z neho srší charizma. „Čakal som ťa až po schôdzi. Aj s Rapackým.“

V duchu hľadám inteligentnú výhovorku, ktorá vysvetlí môj prepad. „Viem, no bol to môj pacient, Rapacký s tým nič nemá, takže...“ široko sa usmejem a sklopím zrak.

Šéf vstane, pomaly obíde stôl a prejde až ku mne. Cestou nezabudne pohľadiť svojich potkaních miláčikov.

„Klára, poznáš moje zásady. Bez dobrej komunikácie s pacientom a jeho rodinnými príslušníkmi to jednoducho nejde,“ odhrnie mi z tváre neposlušný prameň vlasov.

„Je mi to ľúto. Naozaj som jej nestihla ihneď zavolať. V to ráno bol na oddelení chaos.“

„Neprekáža mi, že si jej okamžite nezavolala. Skôr ma šokovalo tvoje správanie, keď prišla. Vraj si bola nepríjemná a jej sťažnosť si odbila s tým, že má pokazený telefón,“ povie trochu vyčítavo, veľkou dlaňou mi obľapí pás a pritiahne si ma k sebe.

„A ty jej veríš?“

„Neviem,“ pritisne mi pery na čelo. „V poslednom čase na teba počúvam sťažnosti. Vraj nerešpektuješ rozhodnutia starších kolegov, dávaš ďalšie línie chemoterapie, alebo naopak, ukončíš liečbu tam, kde by si pacient možno zaslúžil ďalšiu líniu. Zneužívaš na to môjho zástupcu, ktorý je očarený tvojím šarmom.“

„Ja najlepšie viem, čo pacient zvládne. Mám ho celý deň na očiach,“ odvrknem. „A Matej je len bezmocný starček, ktorý neodolá ženskému pohľadu. Nie som jediná, čo to zneužíva.“

„Zdá sa, že po roku na internom oddelení sa v tebe prebudil temperament,“ poznamená primár. „Už aby si mala za sebou atestáciu a nechodila na iné oddelenia. Tak si ťa budeme môcť

lepšie vychovať,“ vtisne mi na krk rýchly bozk, prejde k dverám a potichučky ich zamkne. Potom si ma posadí na stôl a začne ma hladiť po celom tele. Rozmýšľam nad jeho poslednou vetou. Čosi ma núti odstrčiť ho, no potlačím svoje pocity. Nech mi spôsobuje bolesť a krivdy hoci aj naveky.

Škoda, že primárova nálada je vrtkavá ako aprílové počasie, lebo na rannej schôdzi to vôbec nevyzerá tak jednoducho ako v jeho kancelárii.

„Ste atestovaný, Samuel, no niekedy mám pocit, že medik by zvládol viac než vy. Odkedy dávame pacientom s neutropéniou jedny antibiotiká?“

„Zápalové parametre boli nízke a pacientka sa cítila dobre...“

„A vďaka vašej teórii má teraz otravu krvi, a keď infekciu nezvládne, možno o pár dní zomrie. Čo na tom, že mala dobrú prognózu!“

Nenápadne zaškúlim na Sama, ktorý mlčky hľadí do zeme. Oči má takmer zavreté a výrazne dvíha hrudník, akoby sa snažil zo seba vydýchať primárove neférové slová.

„Preboha, Samuel, tá žena absolvovala pred týždňom chemoterapiu, má zničenú imunitu a toxicitu tráviaceho traktu! Prečo ste ju dva dni adekvátne neliečili?“ vykrikuje primár dookola to isté.

Ostatní doktori sedia za dlhým stolom vo veľkej miestnosti, kde sa ozýva každé slovo. Spoločne sa pýšime bielym oblečením a pozeráme sa buď do zeme, alebo na Samuela. Dokonca aj Kamila, Fero a Matej, naše hlavné mozgové kapacity, mlčia a gúľajú očami, akoby nikdy v živote neurobili chybu.

„Pán primár, pacientka predsa dostala rastové faktory. No aj keby jej Samuel dal kombináciu antibiotík, neznamená to, že by sme predišli sepse, alebo že by sa jej enterokolitída zlepš...“

„Na vašom mieste by som mlčal, Klára!“ okríkne ma primár. Podobným tónom sa so mnou rozpráva len vtedy, ak s ním

nesúhlasím. „Meškali ste na schôdzu a svoju vizitu ste ani nedokončili. Buďte rada, že nerozoberáme vašich pacientov,“ namrzene sa rozhliadne po miestnosti. „Veľká vizita sa začne o hodinu. Má ešte niekto nejaký problém?“

Nastane ticho. Primár vstane od stola. Na malú chvíľu sa nám stretnú pohľady. V jeho tvári zrazu nevidím nič anjelské ani charizmatické, cez zúžené očné štrbiny mi dáva najavo, že by ma najradšej zašliapol. Potom sa bez ďalších emócií pozdraví a odíde.

Na oddelení sa zamyslím nad jeho správaním. Svoju nenávisť voči Samuelovi dáva neadekvátne najavo. Primárom našej kliniky je len dva roky. Vždy bol priamy a neľútostný, no toto páchne akousi osobnou zaujatosťou. Nemám odvahu spýtať sa na to Sama, nie sme si natoľko blízki, navyše je to uzavretý introvert. Pred polrokom sa rozviedol a podľa Kamily, ktorá s ním niekoľko mesiacov pracovala v ambulancii, sa po rozvode uzavrel ešte viac. Nemá deti a neustále chodí oblečený v jediných hnedých nohaviciach a ošúchanej rifľovej bunde. Miestami sa tvári tak utrápene, až mi ho je ľúto, no napriek tomu mám pocit, že čosi skrýva. Mama mi vždy vraví, že tá moja fantázia ma raz zabije.

„Potrebuješ niečo?“ spýta sa Samuel a odlepí oči od počítača. Až vtedy si uvedomím, že naňho neprimerane zízam.

„Len mi napadlo, či dnes ideš na stretnutie do Irishu.“

„Možno sa tam objavím,“ pokrčí plecami a znova začne ťukať do klávesnice.

Vezmem si príklad a nasledujem ho. Mám ešte dva príjmy a chcem dnes odísť skôr.

II.

„Prečo si k nám neprisadneš?“ štuchne do mňa kolegyňa a kostnatou rukou ukáže na druhý koniec baru. Kamila je typická atestovaná lekárka v strednom veku. Jedna z tých, čo pre jedno vyšetrenie pacienta radšej hospitalizujú, akoby ho mali objednať a vybaviť to sami.

V tmavom podniku sa ozýva smiech, krik a hlasná hudba osemdesiatych rokov. Vo vzduchu cítiť výpary z jedál a z alkoholu, pri vchode už tradične stoja zástupy ľudí čakajúcich na uvoľnenie toalety. Vzduch je ťažký, až mám pocit, že mi preteká pomedzi prsty ako voda. Lekári, sestričky a iní pracovníci našej kliniky posedávajú pri stoloch, popíjajú alkohol, tancujú alebo len tak postávajú pri rozsvietenom bare.

Tieto večierky, ktoré by sme mohli nazvať aj oficiálnym posedením pri sviečkach v spoločnosti pracovníkov farmaceutických spoločností, navštevujú prevažne mladí, nezadaní a zúfali jednotlivci.

Nasledujem Kamilu a prisadnem si k ostatným za drevený stôl plný výborného jedla. Núkajú ma pohárom kvalitného červeného vína, no ja si radšej objednám pivo. Okrem mňa ho nepije nikto, až na Samuela, ktorý ticho sedí na kraji stola.

Prikročí k nám primár s dvoma vrecúškami zemiakových lupienkov, a hoci je pri stole dostatok miesta, natisne sa ku mne. Anjelsky sa na mňa usmeje a do svojho pohľadu vloží kúsok nenútenej domýšľavosti. Jeho úsmev neopätujem. Nechcem